

Streszczenie

Rozprawa „Kościół Centrum. Chrześcijaństwo a kultura w refleksji eklezjologicznej Timothy’ego Kellera” podejmuje analizę twórczości Timothy’ego Kellera ze szczególnym uwzględnieniem wypracowanej przezeń idei „Kościoła Centrum”. Prowadzona przez Kellera działalność duszpasterska, misyjna, a także pisarska na tle szerszego nurtu zainteresowanego adaptacją sposobu funkcjonowania Kościoła w warunkach zmieniającej się kultury, zdecydowanie się wyróżnia. Jego propozycja wydaje się być godna uwagi z kilku powodów. Po pierwsze, Kellerowi udaje się łączyć poważne podejście do doktryny jego własnego Kościoła ze zrównoważonym podejściem do kultury, tj. ani wyłącznie krytycznym, ani też wyłącznie afirmacyjnym. Po drugie, idea Kościoła Centrum jest dojrzałą odpowiedzią na misyjne i misjologiczne potrzeby zachodniego, postchrześcijańskiego świata. Po trzecie, model ten z powodzeniem realizowany jest w Nowym Jorku już od ok. 30 lat, a od kilku lat również w innych dużych miastach na świecie. Również sam Timothy Keller jest postacią bardzo interesującą. Pomimo rosnącej popularności pozostaje człowiekiem skromnym, odnoszącym się z dużym dystansem do własnych osiągnięć, co w kontekście amerykańskiego indywidualizmu jest nie tylko cechą zasługującą na uznanie, ale przede wszystkim budującą zaufanie. Keller jest postacią, która z racji swoich osiągnięć budzi szacunek również w środowisku nastawionym do chrześcijaństwa nieprzychylnie. Na szczególną uwagę zasługuje jego umiejętność formułowania przesłania Ewangelii kierowanej do bardzo zeświecczonego środowiska wielkiego miasta.

Rozprawę tworzy siedem rozdziałów. Rozdział 1 przedstawia zarys głównych wątków dyskusji na temat relacji Kościoła i kultury pojawiającej się w amerykańskim protestantyzmie w XX wieku. Rozdział 2 przybliża sylwetkę Timothy’ego Kellera jako autora, a także jako aktywnego pastora i wizjonera dążącego do zaszczepienia swojej wizji Kościoła Centrum w dużych miasta całego świata. Rozdział 3 dokonuje wstępnej prezentacji idei Kościoła Centrum jako zrównoważonego modelu relacji Kościoła i kultury na tle typologii przedstawionej przez Helmuta Richarda Niebuhra. Jednocześnie rozdział ten wprowadza pojęcie teologicznej wizji, używane przez Kellera w znaczeniu elementu pośredniego pomiędzy doktryną a programem działania Kościoła. Teologiczna wizja jest teologicznym sposobem patrzenia na kulturę, mającym pomóc w dokonaniu kontekstualizacji Ewangelii w taki sposób, by bez uszczerbku dla treści Ewangelii komunikować ją współczesnemu

społeczeństwu w sposób zrozumiały. Rozdziały 4, 5 i 6 zawierają prezentację kluczowych elementów idei Kościoła Centrum. Są nimi odpowiednio *Ewangelia* (rozdział czwarty), która jest czymś więcej niż fundamentalną doktryną. W ujęciu Kellera jest ona zasadą, która rzutuje na wszystko, co Kościół czyni. W ten sposób staje się ona swojego rodzaju miarą lub standardem jego służby. Kolejnym elementem jest *Miasto* (rozdział piąty) jako strategiczne miejsce w misji Kościoła, ale jednocześnie miejsce wymagające szczególnego wysiłku na rzecz kontekstualizacji przesłania Ewangelii. Jest to warunek niezbędny do tego, by mogła być ona zrozumiana nawet przez osoby, które ostatecznie ją odrzucą. Trzecim elementem jest *Ruch* (*Movement* – rozdział szósty) jako rezultat misyjnego zaangażowania Kościoła, który zgodnie z własną naturą i powołaniem, nie tylko musi stale wychodzić poza własne środowisko, ale tworzyć coś, co Keller nazywa ekosystemem Ewangelii, co sprzyja nie tylko codziennym działaniom pojedynczego lokalnego Kościoła, ale przyczynia się do wzbudzeniu ruch obejmującego wiele różnych denominacji i sięgających poza granice jednego kraju. Rozdział 6 jest też swojego rodzaju podsumowaniem idei Kellera i propozycją odpowiedzi na pytanie o sposób funkcjonowania Kościoła w Zachodniej kulturze, o sposób skutecznego komunikowania ewangelicznego przesłania. W rozdziale 7 podjęto wątki etyczne eklezjalnej wizji Kellera i uczyniono to na przykładzie zagadnień podnoszonych w związku z przyznaniem i ostatecznie odmową nadania mu w 2017 r. amerykańskiej Nagrody im. Abrahama Kuypera. Keller nie otrzymał tego wyróżnienia głównie ze względu na jego konserwatywne poglądy w sprawie ordynacji kobiet i pozycji osób LGBTQ+ w Kościele.

W zakończeniu pracy autor przedstawia kilka postulatów, w jego opinii wymagających dalszych, bardziej szczegółowych tematycznych analiz uwzględniających polską specyfikę religijną. Jednocześnie wyraża on przekonanie, że wysiłek podjęty w tym obszarze z pewnością okaże się pozytywny zarówno dla rozwoju ewangelikalnej myśli misyjologicznej, jak i dla dalszego rozwoju nurtu ewangelikalnego w Polsce

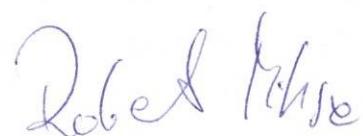
Summary

The dissertation "Center Church: Christianity and Culture in the Ecclesiological Reflection of Timothy Keller" focuses on an analysis of Timothy Keller's work, with particular emphasis on his idea of "Center Church". Keller's pastoral, missionary and writing activity, set against the background of a broader current interested in adapting the Church functions in conditions of changing culture, definitely stands out. His proposal seems to be noteworthy for several reasons. Firstly, Keller manages to combine a serious approach to the doctrine of his own Church with a balanced approach to culture, i.e. neither exclusively critical nor exclusively affirmative. Secondly, the idea of the Center Church is a mature response to the missional and missiological needs of the Western post-Christian world. Thirdly, the model has been successfully implemented in New York for about 30 years and for several years in other large cities around the world. Timothy Keller himself is also a very interesting figure. Despite his growing popularity, he remains a modest man, who has kept a great distance between himself and his own achievements, which, in the context of American individualism, is not only a feature that deserves recognition, but above all a building block of trust. Keller is a character who, because of his achievements, evokes respect even in an environment that is unfavorable to Christianity. Particularly noteworthy is his ability to formulate the message of the Gospel directed to the highly secularized environment of the big city.

The dissertation is divided into seven chapters. Chapter 1 outlines the main themes of discussion on the relationship between the Church and the culture emerging in American Protestantism in the 20th century. Chapter 2 introduces Timothy Keller as an author and as an active pastor and visionary seeking to instill his vision of the Center Church in large cities around the world. Chapter 3 gives an initial presentation of the idea of the Center Church as a balanced model of Church-Culture relationship against the background of the typology presented by Helmut Richard Niebuhr. At the same time, this chapter introduces the concept of the theological vision used by Keller as an intermediate element between the doctrine and the program of the Church. The theological vision is a theological way of looking at culture in order to contextualize the Gospel in such a way as to communicate it to contemporary society in a comprehensible way, without prejudice to the content of the Gospel.

Chapters 4, 5 and 6 present the key elements of the idea of the Center Church. These are, respectively, the *Gospel* (chapter four), which is more than a fundamental doctrine. In Keller's view, it is a principle that affects everything the Church does. In this way, it becomes a kind of measure or standard of its ministry. The next element is the *City* (chapter five) as a strategic place in the mission of the Church, but at the same time a place requiring a special effort to contextualize the message of the Gospel. This is a prerequisite for the Gospel to be understood, even by those who ultimately reject it. The third element is the *Movement* (chapter six) as a result of the missionary commitment of the Church which, according to its own nature and vocation, must not only constantly go beyond its own environment, but also create what Keller calls the ecosystem of the Gospel, which is conducive not only to the daily activities of a single local Church, but also to the stimulation of a multi-denominational movement that goes beyond the borders of one country. Chapter 6 is also a summary of Keller's idea and proposed answer to the question of how the Church functions in Western culture and how to communicate the evangelical message effectively. Chapter 7 deals with the ethical aspects of Keller's ecclesiological vision, using the example of the issues raised by the award and eventual refusal to award him the American Abraham Kuyper Prize in 2017. Keller did not receive this award mainly because of his conservative views on women's ordination and the position of LGBTQ+ people in the Church.

At the end of the paper, the author presents several postulates, in his opinion requiring further and more detailed thematic analyses taking into account the specific Polish religious context. At the same time, he expresses his conviction that the effort made in this area will certainly prove useful both for the development of evangelical missionary thought and for the further development of the evangelical movement in Poland.

A handwritten signature in blue ink that reads "Robert W. Hulse". The signature is fluid and cursive, with "Robert" and "W." on the first line and "Hulse" on the second line.